

2016-ųjų metų Šiaurės šalių bibliotekų savaitė

Sveiki atvykę!

Šiomet Šiaurės šalių bibliotekų savaitė švenčia dvidešimties metų sukaktį, ir Asociacija Norden vėl kviečia bibliotekas bei mokyklas leisti į naujas literatūrines patirtis. Tamsėjančiomis lapkričio 14-20 dienomis vaikus, jaunuolius ir suaugusiuosius visose Šiaurės ir Baltijos šalyse suvienys šiaurietiška knyga.

Skaitymas balsu vaikams ir jaunimui – **Auštant** – vyksta 9 valandą ryto. Skaitymai suaugusiems – **Sutemu valanda** – organizuojami 19 valandą vakaro. Žinoma, šį laiką galima priderinti pagal poreikį.

Šių 2016-ųjų metų Šiaurės šalių bibliotekų savaitės tema yra **Ateitis Šiaurės šalyse**, tad šis motyvas atsispindi visose skaitymui balsu parinktose knygose. Ateitis – tai, kas mus visus vienija, su ja visi mes vienaip ar kitaip esame susiję. Vieni apie ateitį svajojame kaip apie jaudinantį ir galimybių kupiną laiką, kiti dėl jos nerimaujame ar netgi prisibijome – o gal ateitis yra tiesiog visa ko mišinys.

Stiano Hülės (Stian Hole) „**Garmano vasarą**“ balsu skaitysime vaikams. Tai knyga apie Garmaną, kuris baiminasi artėjančio meto, kai teks išeiti į mokyklą. Pas Garmaną svečiuojasi trys senos tetulės, ir paaiškėja, kad toli gražu ne vien vaikai turi rūpesčių dėl ateities.

„**Allatta! 2040**“ (Parašyta! 2040) – tai apsakymų rinkinys, kurio ištraukų klausysis susirinkę vyresniųjų klasių moksleiviai. Į rinkinį sudėti dešimties jaunų Grenlandijos rašytojų, piešiančių įsivaizduojamą ateities paveikslą savo šalyje ir pasaulyje 2040-aisiais metais, kūriniai.

Emi Iterantos (Emi Itäranta) „Vandens skonis“ – ateities romanas, pasirinktas suaugusiųjų skaitymams. Veiksmas vyksta neapibrėžtoje ateityje, kuomet dėl klimato katastrofos pasaulyje ima kritiškai trūkti vandens.

Šiaurės šalių bibliotekų savaitės metu galima išnaudoti daugelį galimybių. Idėjų kataloge pristatome keletą gerų pasiūlymų, kaip sukurti patrauklią, įdomią ir universalią savaitės programą. Idėjos suskirstytos pagal klausytojų amžių: vaikams, jaunimui ir suaugusiems. Vis tik labai svarbu nepamiršti, kad amžius šiuo atveju tėra skaičius, ir idėjos gali būti kūrybiškai pritaikytos visoms klausytojų amžiaus grupėms.

Šiaurės šalių bibliotekų savaitės tinklalapyje www.bibliotek.org rasite daugiau informacijos apie šių metų skaitymams pasirinktas knygas, taip pat ir medžiagos, kuria galėtumėte papildyti skaitymus.

Visiems Šiaurės šalių bibliotekų savaitės 2016 organizatoriams ir dalyviams linkime daug malonių literatūrinių akimirų. Gero skaitymo!

Fotokonkursas Instagram'e ir Facebook'e

Pasidalink savo įspūdžiais iš Šiaurės šalių bibliotekų savaitės 2016 ir siųsk geriausias nuotraukas mūsų fotokonkursui. Nuotraukose gali atsispindėti metų tema „**Ateitis**“, arba tiesiog užfiksuotos renginio akimirkos jūsų mokykloje ar bibliotekoje. Kelkite nuotraukas į Instagram'ą ar mūsų Facebook'o puslapį, pažymėdami jas **#nordbib16**. Geriausių nuotraukų autorių laukia puikūs prizai!

Mes Instagram'e ir Facebook'e!

Stebėkite, kaip kiti rengia bibliotekų savaitę visose Šiaurės ir Baltijos šalyse, ir kelkite savo nuotraukas į Instagram'ą ar Facebook'ą, pažymėdami jas **#nordbib16**. Sekite Šiaurės šalių bibliotekų savaitę savo pačių Instagramo profilyje (**nordisk_biblioteksuge**), ir tapkite mūsų Facebook'o draugu – čia rasite daugiau nuotraukų, aktualios informacijos ir įdomių naujienų!

AUŠTANT

Skaitymai vaikams ir jaunimui

Rytas – tai tas laikas, kai knyga prabyla į jaunuosius klausytojus. Stian'o Hole „Garmano vasara“ – įspūdingai iliustruota istorija, atrinkta skaityti vaikams. Įtraukiantis apsakymų rinkinys „Allatta! 2040“ – skirtas ir bus skaitomas paaugliams bei jaunimui.

Nuotykiškai leidžiantis į užburiantį knygų pasaulį gali prasidėti dar prieš atsiverčiant pirmąjį puslapį. Užtraukę užuolaidas, pritemdę šviesas ir užsidegę keletą žvakių, sukursite jaudinančią atmosferą, padėsiančią nusiteikti skaitymams. Įspūdžius sustiprintų projektoriaus pagalba rodomas knygos viršelis, Šiaurės šalių bibliotekų savaitės plakatas ar kitos iš knygos parinktos iliustracijos.

„Garmano vasaros“ ir „Allatta! 2040“ ištraukos vertimai atsiras Šiaurės šalių bibliotekų savaitės interneto svetainėje iki renginio pradžios likus kelioms savaitėms.

Skaitymai vaikams. Idėjos.

- **Skaitovas – aukštėliau.** Daugiau vaikų dėmesio galite tikėtis, jei skaitysite pasilypėję ant pakyls, sėdėdami ypač aukštoje kėdėje ar ant stalo. Išneškite iš patalpos kitus baldus, o vaikams pasiūlykite sukristi ant pagalvių ar kilimo.
- **Išsineškite knygą į lauką.** Lapkričio niūrumoje tiek vaikai, tiek suaugę daug laiko praleidžia viduje. Todėl nebloga mintis būtų ryto skaitymus perkelti į lauką. Šiltai apsikūtokite ir keliaukite į gretimą miškelį, kur skaityti balsu galėsite įsitaisę medyje. Puiki vieta skaitymams yra ir žaidimų aikštelė. Juk lauke tiesiog begalė galimybių!
- **Lai bibliotekos kviečia į svečius klases, o šios – bibliotekininkus.** Šiaurės šalių bibliotekų savaitė – tai auksinė proga mokykloms bendradarbiauti su bibliotekomis. Pakvieskite mokyklos klasę dalyvauti bibliotekoje vykstančiuose skaitymuose, arba pakvieskite bibliotekininką į skaitymus, kuriuos organizuojate klasėje. Išnaudokite galimybę padiskutuoti apie bibliotekų naujoves ir literatūrą.
- **Pakvieskite apsilankyti močiutę ar senelį.** Gal vienas iš svečių galėtų paskaityti vaikams knygą? Gerai, jei skaitymuose dalyvaus bent vienas, o dar geriau – trys senjorai. Juk „Garmano vasaroje“ herojų lanko trys senos tetulės. Tad pamėginkite sujungti skaitymus su diskusija apie tai, ką reiškia būti senam.
- **Pasidalinkite jausmais – savo džiaugsmu ir baimėmis.** Knygų skaitymas išprovokuoja refleksijas ir įdomiausius pokalbius su vaikais. Pasinaudodami „Garmano vasaros“ siužetu, pasukite kalbą apie tai, ką

reiškia baimintis ar džiaugtis. Paklauskite vaikų, ar jie prisimena, ką patys išgyveno prieš išeidami į mokyklą. Ar jie dėl kažko nerimavo? O gal širdy spurdėjo džiaugsmingas nekantravimas? Kaip jie mano, kokia bus Garmano pirmoji diena mokykloje?

- **Paveikslėlių pertrauka!** „Garmano vasara“ – labai gražus ir iliustracijomis dėmesį prikaustantis pasakojimas, kviečiantis skaitytoją papildyti istoriją savomis mintimis ir patirtimis. Parodykite iliustracijas projektoriaus ekrane ir pasikalbėkite su vaikais apie tai, kokios istorijos slypi paveikslėlyje. Keletą patikusių iliustracijų atsispausdinkite ir nupieškite virš veikėjų galvų burbulus mintims įrašyti. Ištyrinėkite iliustracijų detales ir paprašykite vaikų įrašyti, ką, jų nuomone, galvoja herojai.

- **Pratęskite istoriją, rašykite toliau.** Visos knygos turi paskutinį puslapį, taigi, ir pabaigą. Tačiau tai visai nereiškia, kad istorija negali gyvuoti toliau mūsų mintyse. Pasiūlykite vaikams pratęsti pasakojimą apie Garmaną. Kaipgi galų gale jam iš tikro sekėsi mokykloje?

- **Surenkite parodą.** Skaitymų valandėlę papildykite piešimu. Baigę skaityti, pasiūlykite vaikams nupiešti, kaip jie patys įsivaizduoja ateitį ar kokios tikisi. Iškelę parodykite piešinius, aptarkite juos visi kartu, galiausiai iškabinkite Šiaurės šalių bibliotekos savaitės parodėlėje, bibliotekoje arba klasėje.

- **Skaitymo estafetės.** Literatūra ir aktyvi fizinė veikla tarpusavyje dera labiau, nei kai kas galbūt mano. Sukurkite literatūrinės estafetės, iš anksto paruošdami linksmų iššūkių ir užduočių. Pasidalinkite mažesnėmis grupelėmis ir išsitraukite užduotis. Ar pavyks stovint ant vienos kojos su knyga ant galvos nupiešti drugelį? Kiek per minutę sugalvosite žodžių, kuriuose būtų tam tikrų raidžių? Ar prisiminsite, kurio rašytojo kuri knyga? Tiesiog išlaisvinkite vaizduotę! Daugiau smagių pasiūlymų rasite Šiaurės šalių bibliotekų savaitės interneto svetainėje.

Skaitymai paaugliams ir jaunimui. Idėjos.

- **Spektaklis.** Remdamiesi pasirinktu tekstu, suvaidinkite keletą scenų. Didesnės grupės gali pasidalinti į dvi, kad moksleiviai galėtų pabūti ir aktoriais, ir publika kitiems. Galima pasiremti apsakymo tematika, arba patiems parašyti pjesę apie ateitį. Tiesiog lipkite į laiko mašiną ir žiūrėkite, kur atsidursite, galbūt išlipsite 2040-aisiais metais?

- **Kūrybinės rašymo dirbtuvės.** Galbūt jaunesni klausytojai jaučia viduje kirbant norą išmėginti rašytojo plunksną? Pasielkite kaip grenlandų jaunimas, išleidęs knygą „**Allatta! 2040**“, ir patys sukurkite savo apsakymą apie ateitį. Įkvėpimui pasitelkite knygas ir bibliotekų savaitės plakatą. Pasikvieskite rašytoją ir organizuokite rašymo dirbtuves jaunesiems literatams. Koks puikus bibliotekų savaitės pabaigos akcentas būtų jaunųjų autorių ateities novelių skaitymai!

- **Skaitykite garsiai vieni kitiems.** Skaityti balsu gali būti nelengva ir truputį nejauku, tiek dideliems, tiek mažiems. Šią bibliotekų savaitę galite pašvęsti būtent raiškiajam skaitymui. Pasiūlykite paaugliams pasiskirstyti po du ir pasipraktikuoti skaitant balsu vienas kitam pasirinktą apsakymą iš rinkinio „**Allatta! 2040**“. Po to galite grupėse aptarti tekstą ir pristatyti savo interpretacijas bendroje diskusijoje.

- **Pasiklausykite skandinaviško skambesio.** Skaitymams parinktą apsakymą iš rinkinio „**Allatta! 2040**“ bibliotekų savaitės tinklapyje rasite ir originalo kalba, ir išverstą į kitas kalbas. Jei yra galimybė, pasikvieskite žmogų, mokanti skandinavų kalbą, pasiklausykite kaip tekstas skamba originalo kalba.

- **Knygos korpusas: misija – skaityti.** Suburkite raiškaus skaitymo mylėtojus ir patraukite po mokyklą ar biblioteką su knyga rankose. Skleiskite literatūrą, raginkite jaunimą paskaityti balsu keliems mažesniems vaikams, o jei skaitovas drąsesnis – ir visai klasei.
- **Laiškas į ateitį!** Pasiruoškite laiškinių popieriaus ir pasiūlykite jaunimui parašyti laiškus sau patiems – ateityje! Viskas, ko reikia, - tai popierius, rašiklis ir vokas. Žinoma, bus įspūdingiau, jei įsigysite ir vaškinių antspaudą. Užantspauduokite laišką ir užrašykite, kelintais metais ir kas jį turi atplėšti. Laišką galima pasidėti stalčiaus apačioje arba kitoje slaptoje vietoje.
- **Užkaskite laiko kapsulę.** Sudėkite lobį ateičiai ir užkaskite laiko kapsulę. Tam tiks surašyti linkėjimai, nuotraukos ar kiti dalykai. Gera mintis į kapsulę įdėti ir tos dienos laikraštį su data, rodančia, kada ji buvo užkasta. Jei laiko kapsulę ruošite mokykloje, galite susitarti, kad iškasite ją paskutinėje klasėje, tarkime, per išleistuves. Į laiko kapsulę galima sudėti ir laiškus sau į ateitį (žiūrėkite aukščiau aprašytą idėją).
- **Klimato svarba.** Pasikalbėkite apie klimatą ir jo pokyčius, kurie galbūt turės įtakos mūsų ateičiai. Aptarkite atsinaujinančių išteklių energiją, jos taupymą, maisto išmetimą. Medžiagos pasiieškokite internete. Sudarykite pasiūlymų sąrašą, kaip galima būtų tausoti aplinką, ir pasikabinkite jį klasėje ar bibliotekoje.
- **Šiaurės šalių tema.** Išnaudokite bibliotekų savaitę kitų Šiaurės ir Baltijos šalių pažinimui. Kokios tų šalių vėliavos, sostinės ir kur jos yra? Šiaurės šalių bibliotekų savaitės tinklalapyje rasite paruoštų viktorinos užduočių.

SUTEMŲ VALANDA

Skaitymai suaugusiems

Sutemų valanda ateina po rudeniškos dienos lūžio, kuomet šviesą įveikia tamsa. Šių metų skaitymams pasirinktos ištraukos iš suomių rašytojos Emi Itäranta knygos „**Vandens skonis**“.

Skaitymų potyriai prasideda dar prieš atsiverčiant pirmąjį puslapį. Užtraukę užuolaidas, pritemdę šviesas ir užsidedę keletą žvakių, sukursite jaudinančią atmosferą, padėsiančią nusiteikti skaitymams. Įspūdius praturtintų projektoriaus pagalba rodomas knygos viršelis ar Šiaurės šalių bibliotekų savaitės plakatas, kuriuos rasite bibliotekų savaitės tinklalapyje. Iki renginio likus kelioms savaitėms čia rasite ir ištrauką iš knygos „**Vandens skonis**“.

Idėjos suaugusiųjų skaitymo valandoms

- **Diskusija apie vandens trūkumą.** Skaitymus susiekite su šių dienų aktualijomis – klimato pokyčiais pasaulyje. Šiaurės šalis laimingos, nes nejaučia vandens trūkumo. Tačiau šią bėdą kasdienybėje išgyvena beveik pusė pasaulio gyventojų. Pasikvieskite į susitikimą mokslininką, dėstytoją, politiką, aplinkosaugos aktyvistą ar ką kitą, gebantį paaiškinti klimato pokyčių svarbą ir vesti apie tai diskusiją.
- **Rašytojo apsilankymas.** Pasikvieskite į skaitymus vieną ar kelis rašytojus. Galbūt įmanoma pasikviesti ir iš Šiaurės šalių, net nominuotą Šiaurės šalių tarybos literatūros (ar vaikų ir jaunimo literatūros)

premijai. Suorganizuokite interviu su juo arba paprašykite patį papasakoti apie savo profesiją. Būtų puiku, jei rašytojas galėtų prarasti ir trumpus rašymo kursus. Galbūt tarp klausytojų yra slaptas talentas?

- **Šiaurietiškos vaišės.** Jaukią skaitymų vakaronę vainikuokite vaišėmis, kartu pasigaminkite tipišku šiaurietišku patiekalų. Gal paragautumėte norvegiškos grietininės košės su spirgučiais, daniškų sumuštinukų ar karelišku pyragėlių iš Suomijos?
- **Mainų turgus.** Atsinaujinantys gamtos išteklių ir klimato pokyčiai – tai šių dienų aktualijos, tiesiogiai susijusios su ateitimi. Bibliotekų savaitės metu surenkite smagų mainų turgų – suneškite perskaitytas ir nebereikalingas knygas, kad jos rastų naujus namus ir skaityti mėgstančius šeiminius.
- **Spontaniški skaitymai.** Skleiskite žinią apie skaitymus ir prisidėkite prie bibliotekų rėmimo. Pasikvieskite kelis pradedančius gabius skaitovus ar studentus aktorius ir suorganizuokite spontaniškus skaitymus miesto gatvėse. Pasiimkite knygą, keliaukite per skirtingas vietas ir pradėkite skaityti ten, kur niekas šito nesitiki. Jei Sutemų valandą nušviestų fakelais, tai sustiprintų emocinį skaitymų foną.
- **Išsiuntinėkite kvietimus.** Skaitymai – tai jauki ir įtraukianti veikla. Išsiųskite kvietimus visiems, kuriuos norėtumėte išvysti svečiuose. Gal verta į skaitymus pasikviesti darželinukus ar senelių namų gyventojus?
- **Diskusija – kas yra šiaurietiška literatūra?** Bibliotekų savaitė – tinkama proga padiskutuoti apie šiaurietišką literatūrą. Kokiais esminiais žodžiais apibūdinumėte ką nors šiaurietiška? Ar skandinaviškose knygose tvyro išskirtinė nuotaika? Pasikvieskite į skaitymus dėstytoją, skandinavų kalbos vertėją, bibliotekininką, kuris galėtų pristatyti “šiaurietiškos literatūros” sąvoką.
- **Šiaurietiškas kampelis bibliotekoje.** Įkurdinkite skandinaviškas knygas apie ateitį atskiroje visiems matomoje lentynoje, pasikabinkite Šiaurės šalių bibliotekų savaitės 2016 plakata, į priekį iškelkite skaitymams pasirinktas knygas. Prašykite mokinių ar skaitytojų nupiešti piešinių ateities tema ir surenkite jų parodą.

Metų plakatas “Ateitis Šiaurės šalyse”

Šių metų Šiaurės šalių bibliotekų savaitės 2016 plakato autorius yra suomių iliustracijų dailininkas Ville Tietäväinen. Naudokitės šiuo plakatu, skelbdami informaciją apie Sutemų valandą ir skaitymus Auštant. Kabinkite jį skelbimų lentoje, iliustruokite juo kvietimus tinklalapyje, socialinėse medijose, prisekite naujienlaiškiuose ar atspausdinę siųskite tradiciniu paštu. Iliustracijomis iš knygų papuoškite patalpas, laiptinę ar kitus tinkančius objektus.